

OGLAŠAJTE V
NAJBOLJŠEM
SLOVENSKEM
ČASOPISU V OHIU
★
Izvršujemo vsakovrstne
tiskovine

ENAKOPRAVNOST

EQUALITY

NEODVIŠEN DNEVNIK ZA SLOVENSKE DELAVCE V AMERIKI

ADVERTISE IN
THE BEST
SLOVENE NEWSPAPER
OF OHIO
★
Commercial Printing of
All Kinds

VOL. XXXIII.—LETO XXXIII.

CLEVELAND, OHIO, THURSDAY (ČETRTEK), FEBRUARY 16, 1950

ŠTEVILKA (NUMBER) 33

NOV GROB

JOHN OGRINC

V Davis, W. Va., je bil v torek, 14. februarja pokopan John Ogrinc, star 68 let. Bil je samski, doma iz Levsteki pri sv. Gregorju, odkoder je prišel v Ameriko pred 48 leti. Zapušča sestro Mrs. Jennie Bombač v Johnstown, Pa., in brata Louisa v Frostburgu, Md. Iz Clevelanda so se udeležili pogreba Anton Ogrinc, nečak; Mrs. Angela Cvek, Mae Ogrinc, Jennie Babich in Mary Lunka, nečakinje ter Anton Babich.

Zadušnica

V petek jutraj ob 6:30 uri se bo brala zadušnica v cerkvi sv. Vida v spomin druge obletnice smrti Antona Brodnika. Sorodniki in prijatelji so vabljeni, da se opravila udeležijo.

Ameriški diplomati na Daljnem vzhodu končali konferenco

BANGKOK, Siam, 15. feb.—Dobro obveščeni krogi so danes izjavili, da so ameriški diplomati v raznih azijskih deželah končali svojo konferenco in se spopadli z raznimi političnimi, katere cilji je, da se južno-vzhodno Azijo reši pred "komunistično nevarnostjo."

Poročila o sklepih konference niso bila objavljena. Domneva se, da so v teku tridnevne konference diplomati prišli do zaključka, da bi Zedinjene države morale odobriti orožje in ekonomsko pomoč južno-azijskim državam, če bi njihova ljudstva bila pripravljena boriti se proti komunistom. Toda veruje se, da za te namene ne bi v Azijo bile poslale ameriške čete.

Baje diplomati verujejo, da kitajski komunisti ne bodo vdrl v Indokitajsko, ker to ni potrebno. Namesto tega bodo preskrbeli orožje komunističnemu voditelju Ho Ci Minhu, ki že kontrolira večji del Viet Nama in ima diplomatske odnose s Kitajsko, Sovjetsko zvezo in večino držav vzhodne Evrope.

Dalje je bila ena točka dnevnega reda vprašanje južne Koreje, kjer je položaj tudi kritičen. Če bi na Koreji zmagali komunisti, bi bila ogrožena Japonija.

Soglasno s poročili ameriški diplomati ne verujejo, da bi kitajski nacionalisti lahko ohranili Formozo. Pričakujejo, da bodo komunisti v bližnji bodočnosti zavzeli ta otok.

Ker je seja bila tajna, ni nobenih uradnih poročil glede navedenih pobujanj komunistične nevarnosti na Daljnem vzhodu. Nekateri krogi priporočajo, da bi Zedinjene države morale spodbujati "titizem" med komunističnimi strankami v raznih azijskih državah, ker da bi se jih na ta način najlažje razkralo.

Na operaciji

Poznana Mrs. Rose Paulin iz 1123 E. 177 St. se nahaja v Mt. Sinai bolnišnici, kjer se bo danes podvržla operaciji. Prijatelje jo lahko obiščejo, mi ji pa želimo skorajšnjo popolno okrevanje!

ATTLEE PRIMERJA CHURCHILLA PETELINU, KI SI DOMIŠLJA, DA JE S PETJEM PRIKLICAL ZORO

LONDON, 15. feb.—Angleški ministrski predsednik Clement Attlee je danes v volilni kampanji direktno napadel konservativnega voditelja Winstona Churchilla, katerega je primerjal petelinu, ki si domišlja, da je s svojim petjem privabil jutranjo zarjo.

Attlee je govoril na laborističnem shodu v Nottinghamu. Njegov govor je z ozirom na prejšnje, mirne in zmerne govore, bil zelo vihar, tako da so ga poslušalci večkrat prekinili z navdušenim ploskanjem.

Angleški premijer je izjavil, da v vseh govorih Churchilla, ni najti enega samega priznanja za velike napore, ki jih je ljudstvo storilo v teku zadnjih štiri in pol leta. Kljub temu pa je priznal, da je Churchill za časa vojne storil deželi veliko uslugo.

"Z neumljivimi besedami je tolmačil, kaj dežela čuti. Nerodno pa je, ker sedaj pripisuje deželi ono, kar on sam čuti," je rekel Attlee.

Angleški premijer je v svojem govoru omenil tudi Churchillovo izjavo, s katero se je slednji obvezal, da bo obnovil pogajanja s Sovjetsko zvezo, če bo na volitvah zmagal. V zvezi s tem je Attlee dejal, da se vprašanje mednarodne kontrole atomske energije nahaja v rokah organizacije Združenih narodov. Churchill pa je medtem imel drugi govor v vzhodnem predmestju Londona. V glavnem je napadel socialiste, ki da dovolj jasno ne vpoštevajo dejstvo, da je "socializem predhodna stopnja v komunizem in da je komunizem sad socializma."

Med tem pa so liberalni voditelji zelo navdušeni za Churchillov predlog, da se obnovi pogajanja s Sovjetsko zvezo, s ciljem, da se odstrani nesoglasja med vzhodom in zapadom. S Churchillom se je na tej točki soglasil tudi sam laboristični voditelj Lord Strabolgi, ki pa je obenem opozoril, da je prav Churchill največ od vseh drugih prispeval, da je prišlo med vzhodom in zapadom do tako trpkih odnošajev.

Wallace pripravlja važen govor za konvencijo stranke

NEW YORK, 15. feb.—Tajnik Progressivne stranke C. B. Baldwin je danes izjavil, da bivši podpredsednik Zedinjenih držav Henry A. Wallace pripravlja važen govor, ki ga bo imel na drugi konvenciji stranke 24. februarja.

Konvencija Progressivne stranke se bo vršila v Chicagu. Pričakuje se, da bo prišlo čez 1.000 delegatov iz raznih zveznih držav.

Soglasno z izjavo tajnika stranke bo Wallace v svojem govoru podal pregled ameriškega ekonomskega položaja in obenem tudi obsežno govoril o ameriški zunanji politiki. Verjetno je, da bo ob tej priliki odgovoril tudi državnemu tajniku Deanu Achesonu, ki je nedavno izjavil, da Sovjetska zveza "razume le silo."

Redna seja

Jutri, v petek zvečer ob osmih se vrši redna seja društva "Washington" št. 32 ZSZ v Slovenskem delavskem domu na Waterloo Rd. Članstvo se vabi na polnoštevilno udeležbo.

Uradnik pravi, da begunci sleparijo pri registracijah

WASHINGTON, 15. feb.—Uradnik Komisije za razmeščene osebe (begunce) Donald W. Main je danes na pričanju pred senatnim pododborom izjavil, da se begunci poslužujejo raznih sleparij, da bi prišli v Zedinjene države.

Soglasno z izjavami Maina, ki je prišel na pričanje iz Nemčije, begunci večinoma ponarejajo datume prihoda v taborišča. V okviru ameriškega zakona za begunce je vstop v Zedinjene države dovoljen le onim beguncem, ki so se nahajali v taboriščih pred 22. decembrom leta 1945. Po tem datumu pa so iz raznih dežel zbežali nadaljni begunci, med njimi tudi vojni zločinci in kolaboratorji.

Beguncem pri ponarejanju datumov njihovih prihodov pomaga tudi nemška policija. Navadno begunci plačajo nemškim policajem podkupnino, da bi jim na papirjih spremenili datume, češ da so prišli pred 22. decembrom leta 1945.

Dr. Pauling svetuje nova pogajanja med Ameriko in Rusijo

NEW YORK, 14. feb.—Direktor oddelka za kemijo pri californijskem Institutu za tehnologijo dr. Linus Pauling je snoči priporočil pogajanja med Zedinjenimi državami in Sovjetsko zvezo kot edini način, da se odvrne grožnja atomske vojne.

Dr. Pauling, ki je govoril na shodu v Carnegie Hallu, je apeliral tako na Sovjetsko zvezo kot Zedinjene države, naj v interesu svetovnega miru potisneta na stran politične in ekonomske razlike. Poudaril je, da bi bilo kratkovidno ohranjevati svet potom sile, ko ena sila ima vpliv nad eno polovico sveta, druga pa nad drugo.

"Vprašanje atomske vojne ni enostavno politično vprašanje. To vprašanje prizadeva enako levičarje, desničarje in ljudi, ki se nahajajo v sredini. Hidrogenska bomba ne bo imela nobenih predsodkov — ubila bo vse. Vprašanje atomske vojne se ne sme mešati med ostale manjše probleme, kakor je problem komunizma nasproti kapitalizmu," je izjavil dr. Pauling.

Znanstvenik je izjavil, da on ne ve za rešitev vprašanja atomske vojne, toda poudaril je, da bi kongres moral imeti javna zaslišanja, predno osvoji kakšen sklep, ne pa da se zadevo glede hidrogenskih bomb pusti le predsedniku. Priporočil je, da kongres odobri milijone dolarjev, katere bi se uporabilo za velik raziskovalni program glede vzrokov vojn in načinov za preprečenje vojn.

Predavanje je dr. Pauling imel pod pokroviteljstvom organizacije National Council of the Arts, Sciences and Professions. Med ostalimi govorniki, ki so v glavnem govorili o vprašanju hidrogenskih bomb, so bili direktor observatorija Harvard kolegija dr. Harlow Shapley, fizik na Cornell univerzi dr. Philip Morrison in bivši sodni podtajnik O. John Rogge, ki je obenem tudi predsedoval shodu.

Približno eno leto je vzelo časa, da se je uredilo sedanje izdajo telefonske knjige. Mnogo naših ljudi ima telefone, katerih številke bodo s 4. marcem nove, in opozarja se vsakogar, da predno pokliče številko po polnoči 4. marca, da najprvo pogleda v telefonsko knjigo in se prepriča, če ni bila številka morda spremenjena, ker drugače boste dobili napačno zvezo in imate nepotrebne stroške za nepravilne telefonske klice.

S sporazumom med Sovjetsko zvezo in Kitajsko bodo Zedinjene države izgubile ves vpliv na Kitajskem

Tri levičarske unije izobčene

WASHINGTON, 15. feb.—Izvršni odbor CIO je danes izobčil iz organizacije tri levičarske unije, ki so obtožene, da "sledijo komunistični liniji." Verjetno je, da bo poleg teh treh izobčena še ena levičarska unija.

Izobčene unije so: Mine, Mill and Smelter Workers, ki ima 44.000 članov, United Office and Professional Workers s 13.000 članov in Food, Tobacco and Agricultural Workers, ki ima 22.590 članov.

Prva unija je bila izobčena takoj, ostali dve pa bosta prenehal biti članici CIO s 1. majem. Četrta unija, ki bo verjetno tudi izobčena zaradi svoji levičarskih nagibov, je United Public Workers.

Mine, Mill and Smelter Workers unija je najstarejša unija v deželi. Po njeni zaslugi je bil ustanovljen CIO.

LETNI DOHODKI AMERISKIH DRUŽIN

WASHINGTON, 15. feb.—Vladni statistični urad je danes objavil podatke, na osnovi katerih je ugotovljeno, da je v letu 1948 blizu 10.000.000 družin imelo letni dohodek od manj kot \$2.000. Okrog 8.000.000 družin je zaslužio \$5.000, ali pa več.

ZEBLO JIH JE

MILWAUKEE, Wis., 15. feb.—Policija je danes aretirala nekega 22 let starega oskrbnika, ki je zažgal dve hiši, ker so se najemniki pritoževali, da jih v stanovanjih zebe. Prvo hišo je zažgal 4. decembra preteklega leta, drugo pa zadnjo nedeljo.

Nobenega nesoglasja ni med Maom in sovjetskimi voditelji

HONG KONG, 14. feb.—Član peipinškega sveta za prekomorske Kitajce Tan Kah-he je danes izjavil, da ni nobenega nesoglasja med kitajskimi komunističnimi voditelji Mao Tse tungom in sovjetskimi voditelji, kakor so to zapadni krogi trdili.

Tan je rekel, da potuje v Singapuro, kjer bo obvestil tamkajšnje Kitajce o novi komunistični vladi v Peipingu. Rekel je, da on osebno ni član komunistične stranke, pač pa je imel velike plantaže gume na Malaji.

"Na Kitajskem ni ljudi, ki bi kritizirali ljudsko vladu. Kitajsko ljudstvo zaupa Maotu. Vsaka nasprotna poročila so le naltolcevanja reakcionarnih elementov," je rekel Tan.

Soglasno z izjavami člana peipinškega sveta, se Mao mudi v Moskvi že od 16. decembra, ker želi videti, kako Rusi upravljajo s svojo deželo. To pomeni, da potuje po mestih in vaseh. Na vprašanje časnika je odgovoril, da ni nobenih dokazov, da se Rusi vmešavajo v notranje zadeve Kitajske.

Državni tajnik pravi, da je Kitajska sklenila "slab in nevaren sporazum"

LONDON, 15. feb.—Zapadni opazovalci menijo, da bodo Zedinjene države vsled včeraj sklenjenega 30-letnega sporazuma o zavezništvu in medsebojni pomoči med Sovjetsko zvezo in ljudsko republiko Kitajsko izgubile vsak delež pri bodočem razvoju Kitajske.

Pričakuje se, da bodo podobne sporazume sklenile tudi ostale vzhodno-evropske države. Splošno mnenje prevladuje v zapadnih krogih, da so Poljska, Češkoslovaška in Finska že poslale svoje delegacije v Moskvo na pogajanja s kitajskimi voditelji. S podobnim sporazumom, kot je bil sklenjen med Sovjetsko zvezo in Kitajsko, bi se evropske komunistične države bolj tesno povezale s komunističnimi državami v Aziji.

Verjetno je, da bodo ostale vzhodno-evropske države sklenile sporazume s Kitajsko, potem katerih bi se Kitajski pomagalo pri obnovi in možni industrializaciji, obenem pa bi se evropskim državam preskrbelo važne kitajske surovine kot premog, železo in druge rude. Potom takšnih sporazumov bi Kitajska dobila stroje, posebno iz Sovjetske zveze in Češkoslovaške, za pospešitev industrializacije.

Zapadni krogi dalje menijo, da bi s takšnimi sporazumi Zedinjene države prenehale biti važni činitelji pri bodočem razvoju Kitajske.

Acheson napadel sklenjeni sporazum

WASHINGTON, 15. feb.—Državni tajnik Dean Acheson je danes izjavil, da so kitajski komunisti sklenili "slab in nevaren sporazum" s Sovjetsko zvezo.

Za sporazum, ki bi predvideval umik Sovjetske zveze iz Mandžurije, Port Arthurja in Dairena ter kredite Kitajski v znesku \$300.000.000, je državni tajnik izjavil, da predstavlja "začetek težav za Kitajce." Poudaril je, da je posojilo v znesku \$300.000.000 zelo pičlo za deželo, ki je soočena z ogromnimi ekonomskimi težavami in se nahaja na robu lakote.

PAASIKIVI PONOVO PREDSEDNIK FINSKE

HELSINKI, 15. feb.—Kolegij elektorjev je danes izvolil za predsednika Finske 79 let starega Juho K. Paasikivija.

Paasikivi je dobil 171 od 300 glasov. Njegov nasprotnik komunistični kandidat Mauno Pekala, bivši premijer, je dobil 67 glasov. Finski predsednik je izvoljen za dobo šest let.

V bolnišnici

Mrs. Leopoldina Terpin iz 843 Rondell Rd. se nahaja v Huron Rd. bolnišnici, kjer je včeraj prestala operacijo. Obiski bodo dovoljeni čez par dni. Mrs. Terpin je sestra poznane družbenice Joseph F. Durana in poznane Mrs. Louise Mrmolya. Želimo ji skorajšnjo popolno okrevanje!

TRGOVCI V VOJNI

TAMPA, Fla., 15. feb.—Vojna cen je izbruhnila med dvema trgovcema. Prvi je začel prodajati jajca po pet centov ducat, drugi pa je delil ducat jajc zastoj za vsak funt kupljenih klobas. Odjemalci spodbujaajo vojno.

Pustna zabava

Istarsko primorski klub priredi v nedeljo svojo letno pustno zabavo v Hrvatskem domu na 6314 St. Clair Ave. Popolnanski program se prične točno ob treh. Podan bo izbran program, pri katerem bo nastopil tudi duet zbora "Zarja". Zvečer se razvije plesna zabava, za katero bo igrala godba Rudy Ujchich in Joe Gladin.

Iz bolnišnice

Iz Glenville bolnišnice se je vrnila na svoj dom poznana Mrs. Louise Godič iz 1273 E. 55 St. Najlepše se zahvaljuje vsem prijateljicam za obiske, darila, cvetlice in voščilne kartice, ki jih je prejela. Zdaj jo prijateljice lahko obiščejo na domu.

Pozdravi

Pozdrave iz New Smyrna Beach, Fla., pošiljata vsem prijateljem in znancom poznana Mr. in Mrs. Anton in Matilda Cerne iz 305 Mary Ave., ki sta svojočasno živela dolgo let v Euclidu. V Floridi bivata zadnjih par let.

Bridges pravi, da bi se boril proti Sovjetski zvezi

SAN FRANCISCO, 15. feb.—Predsednik CIO unije pristaniških delavcev Harry Bridges je danes na sodnji izjavil, da bi se ameriško ljudstvo borilo in "tako tudi jaz," če bi Sovjetska zveza napadla Zedinjene države. Toda Bridges je poudaril, da ne veruje, da bi Sovjetska zveza res napadla Ameriko.

Bridges, ki se bori proti deportaciji, je na današnji obravnavi napadel posebnega tožilca Josepha Donohuea v zvezi z ideološkimi vprašanji. Ko je Donohue omenil besedo "demokracija," ga je Bridges opozdil:

"Vaše pojmovanje se razlikuje od mojega. Vaša zamisel o demokraciji je, da me tu postavite na razen in me skušate izgnati iz dežele."

Bridges je bil že tretjič obtožen radi krive prisege, ker da je bajle leta 1945, ko je postal naturalizirani državljani izjavil, da ni član komunistične stranke. Državni tožilec si prizadeva, da bi dokazal, da je Bridges bil član komunistične stranke. Dva prejšnja poskusa, da se Bridgesa deportira v Avstralijo, sta na sodnji propadla.

"ENAKOPRAVNOST"

Owned and Published by
THE AMERICAN JUGOSLAV PRINTING & PUBLISHING CO.
6231 ST. CLAIR AVENUE CLEVELAND 3, OHIO
HENDERSON 5311-12
Issued Every Day Except Saturdays, Sundays and Holidays

SUBSCRIPTION RATES—(CENE NAROČNINI)
By Carrier and Mail in Cleveland and Out of Town:
(Po raznašalcu in po pošti v Clevelandu in izven mesta):
For One Year—(Za eno leto) \$8.50
For Six Months—(Za šest mesecev) 5.00
For Three Months—(Za tri mesece) 3.00

For Canada, Europe and Other Foreign Countries:
For One Year—(Za eno leto) \$10.00
For Six Months—(Za šest mesecev) 6.00
For Three Months—(Za tri mesece) 3.50

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of Congress of March 3, 1879.

104

V ZAVEZNIŠTVU S FAŠIZMOM

Za ameriško zunanjo politiko je najbolj značilno, da se mora v zunanjem svetu opirati na najbolj reakcionarne in celo fašistične zaveznike. S svojimi zavezniški nedvomno ubija vero ljudskih množic v vsaki deželi sveta, da je danes v teku borba za demokracijo, svobodo in enakopravnost, da gre za pobijanje diktatur in totalitarstva. Kajti nihče ne more verjeti, če so ameriški zavezniki najbolj korumpirani vojaški diktatorji kakor je bil Čiangkajšek, lutkarski "vladarji" kakor je Bao, ki je že služil tudi Japoncem, diktatorji kakor je Franco, katerega so na oblast postavili Hitler, Mussolini in Vatikan.

Zadnji mesec, 28. januarja, je predsednik International Union of Electrical, Radio and Machine Workers in eden od najvplivnejših članov izvršnega odbora CIO, James B. Carey, izjavil:

"V zadnji vojni smo se pridružili komunistom, da bi se borili proti fašizmu; v drugi vojni se bomo pridružili fašistom, da bi porazili komuniste."

Takšna politična filozofija je zelo razumljiva. Mnogi vodilni ameriški uradniki, kongresniki, državniki, nazadnjaški unijski voditelji, časnikarji, predstavniki poslovnih interesov in bankirjev so že povedali nekaj podobnega, čeprav ne tako odkritosrčno kot je to povedal Carey. Ta filozofija izvira iz zavesti, da se Amerika sploh ne more opirati na nobene druge zaveznike. Dobrodošli so jim vsi elementi, ki so proti komunizmu. Najbolj pa so proti komunizmu prav fašistični elementi.

Seveda, ameriško politiko lahko razumemo, le če vpoštevamo položaj na svetu in doma. V mnogih deželah sploh ni govora o kakšni demokraciji, posebno ne o demokraciji po ameriškem vzorcu. To velja posebno za dežele, v katerih se ljudstva še vedno nahajajo pod sistemom kolonialnega suženjstva. V Indoneziji, na Indokitajskem, v Burmi, na Malaji itd. je ameriška deklaracija o neodvisnosti prav gotovo tako subverziven dokument kot je to Karl Marksov Komunistični manifest. Na Koreji, v Siamu, na Formozu pa je sploh subverzivno govoriti o demokraciji in tako zvanih "svobodščinah."

Na svetu nedvomno obstojata dva tabora. Ampak, žal, je Zedinjenim državam ostalo le kar je najhujšega; to združuje v enotno fronto proti komunizmu. Upravičeno ali pa ne, omadežuje svojo tradicijo in svoja načela, ko jih istoveti z breznačelnostjo raznih korumpiranih diktatur desnice. Kajti vsa tako sijajna in revolucionarna zgodovina Amerike, z njenimi velikimi možmi kot so bili Lincoln, Washington, Jefferson, Roosevelt itd., je žrtvovana zaradi političnega oportunizma in vojaških strateških načrtov. Amerika se predstavlja za takšno kakšno jo vidijo ljudstva sveta: za zaveznico Čiangkajškega, Bao Daia, Franca, in vseh ostalih temnih karakterjev, katere bo zgodovina nedvomno zavržla, kakor zavrže človeško telo blato, ki mu ne nudi nobenih okrepljenih in za rast potrebnih snovi.

Namesto, da bi zunanji deželi postavila vzor vedno se izpopolnjevala ameriške demokracije, Amerika sprejema iz zunanjih dežel mnoge značilnosti reakcionarnih vlad. Nikoli v zgodovini človeštva ni bilo manj civilnih svobodščin, demokratičnih pravic, svobodnega izražanja misli, kakor jih je prav danes. Val histerije je zajel deželo. Ljudstvo Amerike živi v senci negotovosti in strahu. To je ozračje toliko oglašanih atomskih in hidrogenskih bomb, ozračje "komunistične nevarnosti," suma in brezumnega beganja v temi brez določenega cilja, brez izhoda, brez sonca. Mrzla vojna je neizogibno spravila Zedinjene države na ta pota, toda dejstvo je, da v tej mrzli vojni Zedinjene države niso zmagovale, prav vsled tega, ker njej žrtvujejo svoje najbolj čvrste in učinkovite principe, zaradi katerih so nekoč res veljale za deželo, ki se je sama uprila tiraniji in svojo revolucijo postavila v sklad z vsem zatiranim, izkoriščanim in v kolonialnem suženjstvu živečim ljudstvom.

Današnja borba na svetu ni borba med političnimi sistemi. To je borba med starim, preživelim svetom in svetom, ki ga je zgodovinski razvoj dokončno obsodil na smrt. Bodoči svet bo moral biti bolj pravično urejen, ker bolj pravično ureditev zahtevajo ljudstva sveta in se za njo tudi borijo. Čas je, da se prizna dejstva takšna kot so. Enakopravnost, socialna pravica in princip, da so vsi ljudje pred Bogom enaki, bi se moralo predvsem vpoštevati. Samo če se poveže s silami, ki stremijo za progresom in za bolj

Po 22 letih na obisku v rojstni domovini

Milan Medvešek

3.
Jugoslovanska prestolnica Beograd je danes srednja točka vse Jugoslavije, torišče na katerem udarjata druga ob drugo zapadna in vzhodna kultura, strateško mesto, katero je bilo prizadeto ne samo v zadnji vojni, pač pa že mnogokrat prej. Če hočete danes dobiti vsaj nekoliko vpogleda v novo Jugoslavijo, ne morete iti mimo tega zgodovinskega mesta, na katerega so Srbi upravičeno ponosni.

Beograd je pred vojno štel približno 250.000 prebivalcev, danes pa že blizu pol milijona, torej še enkrat toliko! To je vsekakor ogromen porastek v prebivalstvu, a to toliko večji, če si priključimo v spomin, da je bil med vojno šestkrat bombardiran, in sicer najprvo so ga zavratno napadli Nemci, pozneje pa so ga večkrat bombardirali zavezniški. Ob času teh napadov je bilo pobitih na tisoče in tisoče prebivalcev.

Vzlic zgoraj navedenemu dejstvu v prvem hipu sploh ne opaziš ne ruševin in ne drugih posledic vojne. Sledi vojne so v grobem zabrisane, zlasti v glavnih ulicah, na vseh krajih se hitro gradijo nova poslopja ali pa preurejajo, tu in tam se vidi majhna, lepo urejena parcela, na kateri je stalo od bomb podrti poslopje; ceste so v središču mesta široke in čiste.

Po vseh glavnih ulicah je velikanski promet: ljudje vsakojah fizionomij in oblečeni v različne kroje hite na vse strani in očitno se vsem nekam mudi. V mnogih oziroma beograjski tempošliči ameriškega. Prebivalstvo jugoslovanske prestolnice je znešeno skupaj iz vseh republik, med njimi je tudi mnogo Slovencev, kateri imajo odgovorne službe v raznih vladnih oddelkih.

Takoj sem opazil, da je prebivalstvo slabo opravljeno. Sicer vidiš tu in tam tudi elegantno toda povprečen Beograjec je slabše opravljen kot je ameriški delavec v delovni obleki. Med njimi pa se vidi mnogo ljudi, ki so videti kot da bi tisti trenutek prišli iz kakšne divjine. To so ljudje z juga, kateri še vedno nimajo dosti smisla ne za zunanost ne za čistost.

Zagrebnani in Ljubljanci so veliko bolj opravljeni in zdelo se mi je, da v tem oziru prekaša Beograd celo Skoplje, prestolnico Makedonije. Sicer pa so Jugoslavlani na splošno precej slabo oblečeni in vidiš celo visoke vladne uradnike, kateri nimajo poštene kravate ali pa srajce. Zopet na drugi strani pa vidiš kakšno pristno kmečko dekle, ki je oblečena prav lepo po "gosposko". Po vsej Jugoslaviji danes precej nosijo močne in lepe škornje in vsako mestno dekle, ki se hoče malo pokazati, toliko časa hrani, da si nabavi škornje.

Glede revno oblečenih ljudi naj pristavim, da je to po tako strahoviti vojni nekaj čisto logičnega, danes pa Jugoslavlani v prvi vrsti gradijo težko industrijo in ne gledajo toliko na svojo zunanost, temveč na svojo domovino, kateri je treba postaviti take temelje, tako ogrožene, da bi lahko neodvisno krmarila usodo svojega ljudstva.

Po Beogradu so nas vodili Jurij Matošič, bivši urednik kanadske Edinosti, doma iz Bele krajine, sedaj pa uposlen kot šef v direkciji za informacije, dalje mlad Srb Purić, Aleksan-

pravično ureditev sveta, ne samo v tako zvanih deželah za "železno zaveso," ampak tudi v ostalih zavezniških deželah in najbolj temnih predelih južne Amerike ali pa Afrike, samo s takšnimi zavezniški bo naša dežela varno priplula na drugo stran. V nasprotnem pa bo ostala tam, kjer bodo ostali tudi njeni tako zvani "zavezniki."

der Rankov in včasih tudi Jurij Gustinčič, sin znanega komunističnega pionirja Draga Gustinčiča.

Naj omenim, da se je "Kanačan" Matošič dobro vključil v delo v novi Jugoslaviji in je bil odlikovan, ker je veliko delal v prostovoljnih brigadah. On je star komunist in se je boril v Španiji v času civilne vojne, kjer je bil težko ranjen. Kanadski Slovenci ga dobro poznajo. V resnici je velik proletarski idealist! Dasiravno je dovršil neke blizu Črnoljaka samo nekaj razredov ljudske šole, danes vrši važno funkcijo v Beogradu.

Še o Juriju Gustinčiču nekaj besed. Kakor sem zgoraj omenil, on je sin Dragotina Gustinčiča, kateri je znan ameriškim Slovincem iz časov španske civilne vojne, ko je iz Španije polemiziral z bivšim urednikom Molkom in sedanjim urednikom Prosvete Gardnom. Oče in sin sta preživela mnogo let v Sovjetski uniji. Toda ideologija, prav za prav spor med Kominformo in Jugoslavijo, je razdružil očeta, sina in mater. Po osvoboditvi Jugoslavije se je vsa družina vrnila domov. Oče

O letni seji in delu okrog Slov. društvenega doma na Recher Ave.

Euclid, Ohio.—Na letni delničarski seji Slov. društvenega doma na Recher Ave. dne 29. januarja 1950 so bili izvoljeni v direktorij sledeči delničarji: George Nagode, Frank Zagar, Stan Pluth, Theodore Kircher ml., Andy Ogrin, John Gerl, Leo Bostjančič, st., Frank Derdich, Frank Tegel, Anthony Ogrin, Gusti Zupančič, A. Pluth st., Tony Vrh, Albina Vesel in Frances Medved.

Na prvi seji novoizvoljenega direktorija se je konstituiral odbor za letoš. Brez obotavljanja, se je direktorja George Nagode ponovno izvolilo za predsednika; Frank Zagar je bil izvoljen za podpredsednika, za tajnika Stan Pluth, za blagajnika Theodore Kircher ml. in za zapisničarico Gusti Zupančič. Nekaj sprememb se je napravilo v gospodarskem in nadzornem odboru. Frank Derdich je bil izvoljen predsednikom gospodarskega odbora, Andy Ogrin pa je sedaj na čelu nadzornega odbora.

Med novimi direktorji je Andy Ogrin, ki je bil vse skozi dolgo vrsto let aktiven na dramskem, pevske in kulturnem polju v tej naselbini. Anthony Ogrin, njegov sin, je tudi bil izvoljen v direktorij, ter je sedaj član gospodarskega odbora. Mrs. Frances Medved, druga nova članica direktorija, je tudi zelo aktivna na društvenem polju ter radevolje dela in pomaga rešiti probleme, ki so pred nami sedaj ob gradnji in povečanju naših prostorov. Naši vedno rastoči instituciji se je pridružil tudi Mr. Leo Bostjančič st., ki je zmožen pri društvenem delu ter je bil izvoljen v nadzorni odbor.

V Gospodarskem odboru je tudi Frank Tegel, katerega ni treba posebej predstavljati, ker je dobro poznan v naselbini, John Gerl, tudi poznan in aktiven pri društvi in domu je pa v nadzornem odboru.

Direktorij doma za leto 1949 je storil izvrstno delo in nov direktorij se je obvezal nadaljevati s tem delom v sporazumu in na progresiven način. Iz-

je bil imenovan za profesorja ekonomije na Ljubljanski univerzi, to pa očitno ni bilo dovolj velika nagrada za starega komunisto in se je od vsega začetka obnašal pasivno, ko pa je prišlo do spora s Kominformo, pa se je postavil na njeno stran. Ne pa njegova žena in prav tako ne njegov sin! Njegova žena je zaposlena v uradu za informacije v Ljubljani in bila proglašena za udarnico, sin Jurij pa ima odgovorno službo v direkciji za informacije v Beogradu, istočasno pa je urednik ruskega časopisa, katerega izdaja jugoslovanska vlada. Da, politika, ideologija čestokrat razdružuje najbližje sorodnike.

Takoj po mojem prihodu v Beograd sem naročil tovarišu Gustinčiču, naj o mojem prihodu obvesti mojega najmlajšega brata Dolfito, kateri je zdravnik-podpolkovnik na Dedinjah pri Beogradu, kjer stanuje maršal Tito in drugi vladni predstavniki.

Dolfito je sicer vedel, da imam prijti v Jugoslavijo, a ni bilo znano ne njemu in ne ostalim sorodnikom, da pridem z letalom, zato se je močno začudil, ko je bil informiran, da sem že v Beogradu.

(Dalje prihodnjic)

vrstno delo direktorija lansko leto je vidno samo ob sebi v rezultatih okrog doma. Direktorij se je šestkrat sestal z gospodarskim odborom in porabil šeststo ur za posvetovanja, da se je moglo začrtati delo, ki bi bilo najbolj koristno in uspešno pri gradnji našega novega poslopja, katero naj bi bilo naši naselbini v ponos.

Direktorij izreka svoje iskrene čestitke vsem onim, ki so del našega podjetja kot delničarji skupno z društvu, zbori in klubom, ki so solastniki doma. Njih zaupnica, ki so jo podali na letni konferenci, je bila nov pogum in večjo voljo za nadaljnje delo, da napravijo to naše novo poslopje središče, kjer se bomo sestajali z prijatelji in znanci iz naše naselbine kot iz drugih krajev, ko prihajajo tu. Naj bo ta naš nov dom eno največjih in najbolj modernih ter privlačnih javnih dvoran v severovzhodnem Ohiu. Naj tu doni še na mnoga leta naša mlada slovenska pesem in naša mladina naj nadaljuje s delom na dramskem in društvenem polju, katerega so začeli naši predniki, ki so se tu naselili pred več leti, ko še ni bilo lepih cest in modernih domov.

Sigurne sem, da ko boste obiskali naš dom v aprilu, ko bo izgotovljen, da mi boste potrdili, da je stavba med najlepšimi. Otvoritev novih prostorov bo v nedeljo 23. aprila. Ob tej slavnostni otvoritvi bo podan zanimiv program z dobro izbranim vsporedom, da se bo zadovoljilo vse posetnike. Že zdaj vas vse prijazno vabimo, pridite iz vseh bližnjih naselbin, da boste prisotni ob tej slavnosti. Več podatkov o programu in otvoritvi bomo podali od časa do časa.

Stan Pluth, tajnik.

NASELJENIŠKA IN NATURALIZACIJSKA VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Vprašanje: — Moja dva osirotela nečaka sta prišla v to deželo iz Jugoslavije. — Starši, jugoslovanski državljani, so umrli tekom vojne. Ob prihodu v to deželo, je bil starejši deček star 16 let, mlajši 12 — Zdaj bi rad vedel kaj naj ukreneta, da postaneta ameriška državljana? Ali naj zaprosita za prvi papir?

Odgovor: — Tužerodec mora imeti 18 let ali več, preden more zaprositi za "prvi papir", to se pravi, napraviti izjavo, da namerava postati ameriški državljan. Starejši deček bo moral torej počakati do svojega 18. leta, da zaprosi za prvi papir. Mlajši, ki je bil pod 16 let starosti ko je prišel sem, lahko zaprosi za drugi papir brez vlaganja prošnje za prvega — a to le, ako to stori pred izpolnitvijo 22 let starosti. Za drugi papir vložijo lahko prošnje osebe dvajset let starosti in čez.

Vprašanje: — Moj nečak je ravno dospel v Zed. države, da študira medicino. Dobil je dovoljenje za eno leto, a za nameravane študije bi potreboval tri leta. Zelo ga ta situacija skrbi.

Odgovor: — Vašega nečaka naj nič ne skrbi dejstvo, da je bil pripuščeno samo za leto dni. Regulacije naseljeniškega urada dovoljujejo samo enoletno zaenkratno bivanje študentov, ali trideset dni pred potekom te dobe, more vložiti prošnjo za podaljšanje za nadaljnje leto, če nameravani študij ni zaključil. Tako prošnjo lahko napravi vsako leto svojega bivanja in študiranja v tej deželi, dokler svojih študij ne zaključi.

TOVARNA RADIJSKEGA MATERIALA V NIŠU

Radio se z vsakim dnem bolj in bolj širi in vedno več je govora tudi o elektronkah, kot njegov bistven delu. Tudi pri nas, v Nišu, gradimo tovarno, v kateri bomo poleg ostalega radijskega materiala izdelovali elektronke in tako postavili našo radioindustrijo na lastno materialno bazo. Poglejmo, kako izgleda ta priprava, kako se je razvijala in v kakšne namene se uporablja.

Zarnica, ki ni več žarnica
Minilo je nekaj več kot pol stoletja, odkar je na svetu zagoleda prva električna žarnica z žarilno nitko. Nitka je bila najprej iz oglja, a so jo potem zamenjali s težko taljivo kovino. Ta prva žarnica se ni mnogo razlikovala od današnje navadne žarnice: žarilna nit v brezračni ali s vakuumom napolnjeni stekleni hruški.

Učeniške pa je zanimalo, kaj se godi v žarnici, ko nitka žari, mnogo pomislekov so imeli. Poskušali so! Najprej so v žarnico na enem koncu vtisnili kovinsko ploščico in opazovali. Ko je žarnica gorela, je kovinska ploščica postala električna, čeprav ni bila v nobeni zvezi z žarilno nitko! Kmalu jim je stvar postala jasna: ko se nitka ugreje in začne žareti, se od nje oddajo elektroni (najmanjši elektrizirani delci) in se razprše na vse strani po notranjosti žarnice, tako zadenejo tudi na kovinsko ploščico in po njej tečejo.

Take poizkuse je delal že ameriški izumitelj Edison. Leto 1904 pa je angleški znanstvenik Fleming napravil prvo tako žarnico z vtoljenjo kovinsko ploščico: imenovali so jo elektronko, ker so v njej opazovali tok elektronov. Žarilni nitki so dali ime katoda, ploščico so imenovali anoda, tok med obema pa anodni, ker teče proti anodi.

Znanstveniki so vrtili dalje. Med anodo in katodo so postavili kovinsko mrežo in zopet poizkušali ter opazovali. Če je katoda žarela in če mreže niso na-

Seveda mora študent obenem zadostiti vsem drugim regulacijam tozadevnih naseljeniških zakonov. Biti mora naprimer finančno neodvisen ali imeti koga, ki zanj skrbi v tem pogledu z odobrenjem naseljeniških oblasti. V nobenem slučaju ne sme sprejeti nobene uposlavitve brez dovoljenja naseljeniških oblasti.

Vprašanje: — Moj prijatelj tužerodec, je na obisku v Evropi in ima dovoljenje za vstop v to deželo. Ravno kar sem prejel od njega pismo, da je odločen odhod ladje, na kateri je imel rezervirano mesto. Preden bo ladja v Ameriko, bo njegovo dovoljenje za vstop poteklo. Zdaj se boji, da bo imel poteklo. Zaprotil bi za podaljšanje istega, a meni, da je nemara izprekasno. Kaj naj mu svetujem?

Odgovor: — Ako je dovoljenje za povrnitev (re-entry permit) veljavno, ko vaš prijatelj zapusti zadnje pristanišče v Zed. državi, bo pripuščeno v to deželo tudi ako mu je povrnitev dovoljenje med potovanjem po morju proti tej deželi poteklo. V tem slučaju naj torej vaš prijatelj ne podvzame nobenih korakov, da bi mu bilo povrnitveno dovoljenje podaljšano.

(Ako imate kak naseljeniški ali naturalizacijski problem, katerega ne veste kako rešiti, obrnite se na: Common Council for American Unity, 20 West 40th St., New York 18, N. Y. Radij vam bodo pomagali.)

Common Council

elektrili, so elektroni še vedno skoraj neovirano brzeli proti anodi. Toda čim so mrežo elektrirali, se je stvar bistveno spremenila: vsaka najmanjša električna sprememba na mreži je povzročila velike spremembe v anodnem toku. Tako elektroni, ki je leta 1907 izdelal Američan Lee de Forest in jo imenoval triodo—ker je imela tri glavne dele: katodo, anodo in mrežo.

Revolucija v radiotehniki
Iznajdba elektronke je pomembila velik preobrat v vsej radiotehniki. Prvotno so bili v radiju detektorji, s katerimi so mogli sprejemati le oddaje bližnjih postaj in še to precej slabotno. In kaj so stori sedaj? Šibki tokovi antene so preko mreže elektronke močno ojačali in že so lahko poslušali s slušalkami oddaljeneje radiopostaje. Kmalu pa so začeli izdelovati spremenljive z več elektroni, ki so začeli poslušati na zvočnik.

Vzporedno z razvojem radiotehnike se je razvijala tudi elektronika. Graditi so začeli take z mrežami; danes so najbolj razširjene elektronke s tremi mrežami: imenovane pentode (ker imajo pet sestavnih delov). V modernih radiotehnikah pa uporabljajo tudi večmrežne. V zadnjih desetletjih izdelujejo tudi dvojne elektronke: v eni in isti stekleni cevi sta trioda in pentoda. Vsi ti so dosegli vedno popolnejšo in čistejšo sprejem v radijskih aparatih.

V prvih desetletjih tekočega stoletja so radio poslušali v posebnih klubih in le bogataši imeli lastne sprejemnike. Tudi v vsakim letom se je radio vedno bolj izpopolnjeval in bil dostopnejši širšemu krogu ljudi. Leto 1922 je znano po graditvi mnogih oddajnih postaj, ki so rasle kot gobe po dežju. Prva funkcija radioaparata se je začela ne večala; leta 1936 je bilo v Jugoslaviji že okoli 80 tisoč sprejemnikov, ki pa je bila (Dolje na 3. strani)

JUGOSLAVIJA USTVARJA FILMSKO KULTURO

Scena iz filma "Na svoji zemlji"

V današnji Jugoslaviji, ki je osnovana na enakopravnosti vseh njenih narodov in načrtnem gospodarstvu, je filmska proizvodnja dobila vse pogoje za uspešen razvoj. V vseh republikah so osnovana filmska podjetja, ki tekmujejo med seboj za čim večjo in čim boljše kvaliteto filmov. Bogata kultura slovenskega naroda, literarna, gledališka in likovna umetnost so najboljša garancija za napredek kinematografije v Sloveniji, ker ravno filmska umetnost vsebuje vse elemente umetnosti.

V surovi borbi za osvoboditev so rasti prvi temelji umetniškega filma. Amateriji-operaterji, katerih začetniški poskusi niso našli pomoči in razumevanja vladajočega režima predvojne Jugoslavije, so kot partizanski borci izkoristili svoje stare izkušnje v snemanju. Snemali so v temnih gozdovih, težko so nabavljali potrebno tehnična sredstva, vseeno jim je uspelo napraviti veliko število dragocenih dokumentarnih filmov kot na primer "Prenos ram-

gledali z enakim navdušenjem.

Širom države so odprli mnogo zavodov, kjer se izvajajo novi filmski kadri, kar je eden osnovnih pogojev za razvoj filma. Dveletna filmska šola skrbi za nov kader režiserjev in igralcev. Novoodprta šola v Zagrebu vzgaja bodoče operatorje, monterje filmov in tonske strokovnjake. Na akademiji za dramsko umetnost v Ljubljani obstoji filmski oddelk, kjer ravnotako študirajo bodoči filmski igralci in režiserji.

Petletni plan predvideva eno in pol milijardo za razvoj filma. V predvojni Jugoslaviji leta 1932 je bilo 332 kinodvoran, kar pomeni en kinogram na 40.000 prebivalcev. V socialistični Jugoslaviji se je filmska mreža tako razširila, da bo na koncu Petletke na vsakih 10.000 prebivalcev ena dvorana, to je štirikrat več kakor leta 1932.

Filme gledajo tisoči in tisoči

delovnih ljudi. Ta umetnost je najboljše širokim ljudskim množicam. Na pobudo velikega števila ljudi, ki se zanimajo za film, je Ljudska prosvetna organizirala filmske krožke. Novo formirani krožki predstavljajo novo obliko kulturno-prosvetnega dela, na katerih diskutirajo o tehniki ter o umetniški vzgojni višini, posameznih filmov.

Kljub vsem lažem in klevetam pa se mlada produkcija Jugoslavije razvija in raste. Svoje proizvode, za sedaj še skromno tehnično izdelane ali visoko idejno kvalitetne, ponosno uvršča v socialistično-filmsko produkcijo.

S poštvovalnostjo in z zavestjo mladih umetnikov na polju filmske umetnosti pa filmska produkcija Jugoslavije krepi korake k izvedbi svojih velikih nalog. Kot umetnost milijonov ljudi, najbolj pristopna širokim ljudskim množicam, bo pomagala pri težkih nalogah izgradnje socializma, osvetljevala bo pot v boljše življenje.

(Poslano SANSU, Chicago).

Scena iz filma "Na svoji zemlji"

TOVARNA RADIJSKEGA MATERIALA V NIŠU

(Nadaljevanje z 2. strani)

tem pogledu na enem izmed zadnjih mest na svetu. Pred desetimi leti je bilo na svetu že nad 60 milijonov radioprejemnikov. In danes? Lahko rečemo, da jih je mnogo, vsak dan več; saj jih velike tovarne kar bruhaajo.

In ne samo v radiotehniko!

Sprva so elektrone uporabljali samo v radiotehniko in sproti proučevali njene lastnosti. Ugotovili so, da je elektrono možno in koristno uporabljati povsod, kjer hočemo brez kakršnih koli napak ojačevati šibke toke ali pa natančno meriti najrazličnejše veličine.

Radioprejemnikom so zelo sorodni tako imenovani ojačevalniki, ki prav s pomočjo elektronke ojačujejo šibke toke, to se pravi šibke v elektriko spreminjene zvoke. Z ojačevalnikom lahko ojačimo na primer zvok z gramofonskih plošč, s filmskega traku, ojačujemo preko mikrofona razne govore itd.

V zadnjem času so pričeli elektrono uporabljati v znanstvenoraziskovalne namene. Med vojno so za hitra vojna letala napravili posebne priprave za merjenje pospeška hitrosti. Elektronka, ki je bila glavna sestavina del naprave, je bila izredno zanimiva. Mreže niso bile trdno pritrjene na podlago, temveč so bile prožne. Pri najmanjši izpremembi hitrosti so mreže zanihale in vplivale na anodni tok; na posebnem zaslonu pa so se sproti zarisavali zaželeni podatki o pospešku. Danes to pravico, še bolj izpopolnjeno, uporabljajo pri raketnih letalih, ki letajo s preokozno brzino.

Ogromno je področje, kjer se uporablja elektrona. Uporab-

ljamo jo za vsa natančna in majhna merjenja električnega toka in napetosti in tudi v elektromagnetizmu, poleg tega pa elektrona tudi ...

Meri, strelja ...

Pri tistih avtomatičnih strojih, kjer je potrebna velika natančnost in enakomerno delovanje, elektromehanične metode ne zadoščajo popolnoma; posamezni deli se obrabijo in stroj ne deluje več tako natančno. Po novi metodi so stroji povezani s pripravi, v katerih elektrone brezhibno kontrolirajo delovanje stroja. Danes take priprave uporabljajo v mnogih tovarnah, predvsem v industriji papirja, pri vlečenju žice, pri navijanju kablov—skratka povsod, kjer je potrebna velika natančnost in enakomernost.

Elektrone streljajo? Med zadnjo vojno so nekatere države gradile v velikih vojnih letalih priprave za avtomatično sprožitve strojne na tistih delih letala, kjer niso mogli namestiti strelca. Priprava je sestavni del velikega avtomata, sestavljenega iz elektrod, ki je streljal, mehanizem in računal vse zahtevane podatke v zvezi z metanjem bomb.

O električnih možganih in elektroni-riževem zrnju

V vojnah morajo znanstveniki prav tako delati za fronto, med drugim je njih naloga preračunavati zamotane in obsežne tabele za topništvo, letalstvo in mornarico. Računi so čisto zelo obsežni, tako da navadno niti z najmodernejšimi računskimi stroji niso zmogli dela.

Zopet jim je pomagala elektrona! Sestavili so zelo velik in kompliciran stroj, ki je postal kos še tako obsežnim in zamotanim računskim operacijam. Stroj je nameščen v posebni stavbi in v njem deluje okoli 18-

000 najrazličnejših elektronk. Stroj računa vse in kolikor hočete—od navadnega seštevanja do integriranja. V dobrih dveh urah lahko izračuna toliko, kolikor bi navaden računar-profesor izračunal v 100 letih, poleg tega pa vi električni možgani—toda kljub vsemu ostane le mehanizem in ne bo nikoli nadomestil človeka!

Ker je v takih in podobnih strojih potrebno zelo veliko število elektronk, in ker se povsod izraža težnja, da bi bili radioprejemniki po obsegu čim manjši, so pristopili tudi k resnemu zmanjševanju obsega elektronk. Že pred vojno so skonstruirali tako imenovane "subminiature" elektrone, ki so bile dolge 1 centimeter in debele pol centimetra. Uporabljali so jih v "žepnih" prejemnikih. Po vojni pa so izdelali še manjše; ene so velike kot rižovo zrno.

Tehnika, prav posebno pa elektrotehnika, se razvija z naravnost blazno brzino. Električna bo tista delovna sila, ki nam je sedaj tako primanjkuje, in prav v tem je še globlji smisel elektrifikacije kot osnova za zgraditev socializma v Jugoslaviji.

(Po "Slovenskem poročevalcu")

N. J. Popovic, Inc.

IMA ZASTOPSTVO

Chrysler - Plymouth avtov

PRODAJA NAJNOVEJŠE 1950 IZDELKE KOT TUDI RABLJENE AVTE

V zalogi ima razne dele in potrebščine za avte ter izvršuje razna popravila po tovarniško izurjenih mehanikih.

8116 LORAIN AVE.

ME 7200

NICK POPOVIC, predsednik

OBLAK MOVER

Se priporoča, da ga pokličete vsak čas, podnevi ali ponoči. Delo garantirano in hitra postrežba. Obrnite se z vsem zaupanjem na vašega starega znanca

JOHN OBLAKA

1146 East 61st St.

HE 2730

ANTON INGOLIČ:

MLADA LETA

POVEST

(Nadaljevanje)

Tretji pomočnik, majhen blondinec rdeče obrobjenih oči, je sredi delavnice približal hrbet na omaro. Udarci njegovega kladi-va so padali naglo drug za drugim in v enakih presledkih; nobeden ni padel mimo, nobeden ni skrivil žebelja. Za vsak žebelj po štiri in še enega povrhu, ko je bil žebelj že v lesu. Ta zadnji je bil pomočniku v posebno veselje. V drugi delavnici so delali vajenci. Peter je žagal deske na drobno, Tonček, majhen in slavljen domači sin, ki je komaj pomladi dokončal osnovno šolo,

tri, ko bi ne bila nedelja. Zaradi svojih enakomernih kretanj in zaprašene obleke je bil kot stroj. Samo vršah, ko je iztrgalo veliko grčo in je res pod njegovimi rokami zadnel, se je zavedel, pritisnil les močnejše na ploščo, ga potem skrbneje pogledal, vrigel na kup in pregledal še stroj. Ostali stroji so počivali.

Ob vratih, ki so vodila na dvorišče, tračna žaga, ob njej krožna žaga, sredi delavnice pa rezkalni stroj; daleč okoli njega je bilo vse pospravljenno, da je bil videti kakor nevarna črna zver, ki so jo priklenili z močnimi vijaki na beton in jo prisilili k pokoji.

V prvih dveh delavnicah je ropotalo, padala so kladi, žaga je pela svojo enakomerno pesem in obliči je pripeval z zateglim visokim glasom, vmes pa je zdaj pa zdaj posegel kratek človeški vzklík; iz strojne delavnice pa je zamolklo brnelo in ublaževalo trušč prvih dveh delavnic, da se je čulo na dvorišče, kjer je pred hišo ob cesti sedela osemnajst-

letna Jerica, kakor bi vse to prihajalo od nekdaleč.

Jerica sploh ni slišala nič drugega ko zategli visoki glas obliča, ki ji je primamljal Ivanov obraz.

Tako poje samo Ivanov, je doživljala. Kakor škranček v zgodnjem jutru; dviga se vedno više in više in hipoma ugasne njegova pesem. Potem pa zapoje iznova in iz njega kipijo dolgi prozorni oblanci ko svileni trakovi na njeni prazni obleki. Kar sedla bi k njegovemu skobeljniku, poslušala njegov obliči in gledala njegove oči.

Vedno češče je odlagala šivanje in vedno za dalje časa se je zastrmela na cesto, ki se je vila ob potoku skozi Potočje. Nazadnje ni mogla več strpeti. Vzela je šivanje, stopila oprezno k večnim vratom, pogledala, kje je oče, in odhitela v delavnico.

Ko je vstopila, se je nasmejala in vsakomur kaj rekla, da se je hipoma vse zmedlo. Kladiivo ni več udarjalo v enakomernih presledkih, obliči je pel tiše in bolj

zateglo. Vedno več je bilo sme- ha in glasov. Vsem je bilo, ko da je zapihala sveža sapica v vroč junijski popoldan. Le Jok in njegov skobeljni stroj sta delala enakomerno dalje.

Jerica je obstala ob Ivanovem skobeljniku in se ozrla v Ivana, da so mu roke zastale v zagonu. O, ta Jerica! Saj vse dni misli samo nanjo!

Nasmehnil se je v zadregi in pokazal z obličjem v roki na napol dogotovljeno posteljo ob steni.

"Jerica, ali bi imela takšno posteljo?"

"O, imela!"

"Tudi če bi jo jaz napravil?"

Jerica se je ozrla vanj in pokimala z zardelim licem. Čez hip pa je pobesila oči in hotela nekaj reči, a tedaj se je zasmeljal Tonček iz sosednje delavnice:

"Potem pa še rajši!"

Pomočnika in vajenci so bruhali v krohoto, Ivan je pograbil obliči, se globoko sklonil nad skobeljnik in začel naglo oblati, Je-

rica pa se je pognala proti Tončku.

"Kaj boš ti!"

Ze mu je bila v laseh. Tedaj je prišel na vrata celo Jok s kosom deske v rokah.

V tistem hipu je vstopil mojster, pogledal ježno po delavnicah in zakričal:

"Kaj iščeš tu? Poberi se!"

Vzdignil je roko, toda Jerica je pobegnila v drugo delavnico in od tam na dvorišče, pomočniki in vajenci pa so se hrupno lotili dela.

Kotnik je molče odšel v strojno delavnico, stopil k elektromotorju in potipal, če niso ležišča preveč vroča. Nato je začel pripravljati rezkalni stroj za delo.

Izmenjal je rezila, namazal ležišča, poklical Franceta in spustil stroj v pogon.

Dolga rezila za dletanje so se zavrtela na navpični osi in zatulilo je kakor pošastna zver. Ze so se vrtela s tako hitrostjo, da jih sploh ni bilo več videti, samo veter so delala in tulila, da ni bilo mogoče razločiti več svojega

glasu. Mojster je vzel dolg ozek kos lesa za okenski okvir, ga privil s spono na železno ploščo rezkalnega stroja in ga polagoma bližal vrtilcem s rezilom, ki so se zagrizla v les, da je zahreščalo, kakor bi se desetero zver zagrizlo vanj. V nekaj sekundah je bila izdolbena globoka ozka odprtina; potem je potegnil skozi rezila nasprotni konec.

Nato mu je France podal drugi kos. Delala sta hitro, brez odmore in brez besed. Rezila so tulila in se vsako minuto dvakrat s peklenskim krohoto zažrla v les ter ga izgledala.

Nenadoma pa je iztrgalo kos lesa iz mojstrovih rok in ga vriglo po delavnici. Po zraku pa je zažvižgalo.

Kotnik je takoj ustavil stroj in videl, da se je na grči odlomilo rezilo, odletelo in se započilo v zid.

Zaklel je in zavil na sadovnjak za hišo.

(Dalje prihodnjič).

CIRIL KOSMAČ:

GOSENICA

(IZ KNJIGE: SREČA IN KRUH)

(Nadaljevanje)

"Kupil vam bom sira," je nato Cesare pretrgal nerodni molk. "Saj veste, tri otroke imam in ženo. Pomislite. Hvala vam bodo."

Nisem ga ovadil, kar niti mislil nisem. Vedel sem, da sva oba siromaka. Od takrat sva živel v kombinaciji.

Tako me je tudi petnajstega maja Cesare samo opozoril. Pokimal mi je in odšel, jaz pa sem spet položil svoje kosti na slamnjačo. Zastrmel sem se v okno in nestrpno čakal, kdaj bo jeniški zvonec s svojim razbitim in rezkim glasom prekal juranjo tišino in zateglo golobje gruljenje, ki me je še iz koperske kaznilnice mučno spominjalo na stokanje jetnikov, ki so jih mučili.

Ko je ob sedmih pozvonilo, sem takoj planil na noge in skočil k oknu. List se je še vedno tresel, toda vzroka še nisem mogel odkriti. Odpravil sem se na svojo vsakdanjo pot, to se pravi, da sem korakal po celici: štiri korake od okna do vrat, štiri korake od vrat do okna. Skoraj vselej sem se ustavil pri oknu in pogledal v list. Tako sem hodil ves dan. Prav posebno pa sem priostiril pogled, ko je ob pregledu celice ječar razbijal s kosom železa po križih v oknu. Videl nisem nič.

Dan se je nagibal v večer in o prvem mraku sem videl. Izza motnega stekla se je prikazala glava gosnice. Najprej rilček, potem dve vretenci, ki sta tvorili močan tilnik, in trije pari ostrih nog. Pritisnil sem glavo tesno k mreži in še danes vem, da mi je glasno razbijalo srce. Gosnica je opletala s svojim rilčkom ter grizla in požirala, požirala. List je kar kopnel. Ko se je zmračilo, se je prikazala vsa. Z zadnjimi, debelejšimi nogami se je držala na objedenem pečlu.

Zdaj je bilo več življenja pred mojim oknom. Toda s tem življenjem je prišel tudi boj. Gosnica je bila vsekakor bolj živa kakor drevo: imela je rilček, imela je noge, skratka, živela je, kakor pravimo. Opazoval sem jo dva dni. Poznal sem jo prav natančno.

Ko je pospravila prvi list, se

URADNIKI DRUŠTVA "NAPREDNI SLOVENCİ"

ŠT. 5 SDZ
Društvo "Napredni Slovenci" št. 5 SDZ ima sledeče uradnike za leto 1950: Predsednik Andrej Tekauc, podpredsednik John Stefe, tajnik Matthew Debevec, 1287 E. 169 St., tel.: IV 2048, blagajnik Tom Kraich, zapisnikar Frank A. Turek, nadzorniki: Charles Koman, Frank Stefe, John Nestor.

Društvo zboruje vsako tretjo nedeljo v mesecu ob 9. zjutraj v sobi št. 3, staro poslopje Slov. nar. doma na St. Clair Ave.

Podr. št. 5 Slovenske moške zveze

Uradniki za leto 1950
Predsednik John Sever
Podpredsednik Frank Cesnik
Tajnik-blagajnik Tony Krampel, 1003 E. 66 Pl., Tel.: UT 1-8387.
Zapisnikar Frank Kuhar
Nadzorni odbor: Frank Kuhar, Tony Petkovšek in Louis Erste.
Zastopniki za Federacijo SMZ: Frank Cesnik, Tony Krampel, in Louis Erste.
Seje se vršijo vsako 3. soboto v mesecu, soba št. 4 Slov. nar. doma na St. Clair Ave., ob 8. zvečer. Tajnik pobira asesment vsakega 25. v mesecu v SND.

je umaknila na vejo in se odpravila po mladiki kakor po mostu k drugemu listu. Zdelo se mi je, da je trepetal pred usodo, ki ga je čakala. Stisnil se je sam vase. Vse je kazalo, da bi bil rad majhen in neviden.

Bil je večer. Nebo je bilo rdeče in nisem vedel, kje zahaja sonce. Kako nestanovitni so ljudje in kako dokraja izgubljeni, ko so potrgane vse njegove niti z naravo.

Povzpeli sem se kvišku in strmeli v gosnico. In kakor se včasih zgodi, ko drži človek svinčnik tik pred očmi in strmi na oddaljen hrib, da se svinčnik kar naenkrat odmakne in zraste v ogromen steber na oddaljenem hribu, tako se je takrat odmaknila od mene kostanjeva mladika. Čez Garibaldijev spomenik vrh Gianicola se je poglelo debelo deblo z dvajsetimi širokimi listi, ki so bili kakor zelene rjuhe. Po drevesu pa je lezla velika predtopna žival in požirala te ogromne liste. Takrat sem videl, kako velika je vsaka drobna in neznatna borba. Vame se je zapihilo vprašanje: gosnica bo požrla vse liste in kaj potem. Kje bo potem življenje, ko bo enega življenja kraj. Eno samo ne živi. Zdaj je še čas. Treba se je odločiti: gosnica ali drevo. Obe ne morem imeti, ker tu življenje žre življenje.

In odločil sem se za drevo. Zakaj, sam bog ve. Vpraševal sem se o tem, odgovora nisem našel v svoji pameti. Zdelo pa se mi je, da je srce vedelo odgovor, a ga ni znalo spremeniti v besede.

Izpulil sem iz slamnjače nekaj morskih trav ter spletel majhen bič. In s tistim bičem sem začel bezati gosnico. Premaknil je nisem, ker je bila predaleč in ker se je preveč krepko držala. Tesno se je oprijemala objedenega pečla.

Ko sem bil pri tem poslu, so se odprla vrata. Toda zdaj ni bil Cesare. Bil je nadzornik našega oddelka, prava čokata pošast.

"Aha!" je vzkliknil z nepo-

KADAR POTREBUJETE ZAVAROVALNINO
proti ognju, viharju in avtomobile, se lahko zanesljivo obrnete na

L. Petrich
19001 Kildeer Ave.—IV. 1874

ANTON BRODNİK
kateri je zatisnil svoje mile oči dne 17. februarja 1948.
Že leti dve Te zemlja krije, kjer Tvoje blago srce trohni, ali nam pa grenka solza lije, za nas utehe ni, le znamenje križa nas tolaži, da vidimo se nad zvezdami.
Zaljubljeni ostali:
Anna Brodnik, soproga
Anthony J. in Edward S., sinova
Joseph Brodnik, brat
Cleveland, O., dne 16. feb. 1950.

pisnim zadovoljstvom in nasršil vame svoje košate črne brke. "S kom ste pa govorili?" "Govoril? Z nikomer nisem govoril," sem odgovoril nena- vladno trdo. "Gosenico sem odganjal. Listje žre. Drevo žre!" Razkoračil se je, da so podkovani čevlji zaškrpali na cementnem tlaku, uprl lopataste roke v močne boke ter se nagnil tako nizko nadme, da je puhnil vame svojo sapo, nasičeno z ostrim vonjem po česnu.

"Drzni ste, dečko," je pribil in izpahlil brado po Mussolinijevem vzorcu. "Premradi pa tudi, da bi vlekl za nos stare ljudi. Gosenica! Ha! Vi sami ste gosenica, ki grize in izpodjeda državno drevo!" se je zadržal. Da se mu je posrečila taka globokoumna misel, ga je tako pretreslo, da jo že kar dvakrat ponovil in s svojim debelim kazalcem bodel vame, kakor bi mi jo hotel stlačiti v glavo. "Tako!" je zaključil, zaklenil vrata in šel.

Vrnil sem se k oknu in se zastrel v gosnico. Zdelo se mi je, kar podobna zavaljenemu načelniku oddelka, ki je pravkar zapustil celico. Tako sem jo zaso- vrazil, da bi jo zmlinčil. Pogled sem se kvišku, se zgrabil za križe in začel pihati iz vseh svojih bornih pljuč.

Takrat so se vrata spet odprla — in načelnik oddelka je sestavil poročilo o mojem prestopku. V poročilo seveda ni pozabil vtakniti svoje globokoumne misli o gosnici, ki izpodjeda državno drevo.

Že popoldne me je zaslísal ravnatelj namestnik, zavaljen možakar z gostimi in kakor saje črnimi zalisci, ki so kakor s katranom preplešani okovi branili, da bi kri in mast ne razgnali njegove zabuhle glave. Ko sem tudi njemu omenil gosnico, se je neverjetno razvnel. Vsa kri mu je planila v glavo, zavijal je oči in požiral sapo, cepetal s kratkimi nogami in komaj pokazal vrata ter izjavil:

"Ven, razbojnik!"

Drugi dan so me peljali k

ravnatelju jetnišnice. Ravnatelj je bil na videz zelo blag mož. Bil je podoben Pirandellu: kratka siva bradica, pleša, sivi mali brki, sklonjena, drobna postava. Sedel je za široko pisalno mizo, potopljen v naslanjaču in listal po dolgem poročilu mojega prestopka, ki je bilo opremljeno s podpisni in pečati. Po dolgem molku se je odhrknil in me vprašal, ne da bi me pogledal:

"No, dečko, kaj pa z vami?" Zmignil sem z rameni in molčal. Sklenil sem, da gosenice ne bom več omenil.

"Tu je pritožba. Pregrešili ste se."

"Da," sem pritrdil.

"Priznate? To je prav in koristno tudi. No, zdaj mi pa še povejte, zakaj ste se obešali na križe v oknu? To je vendar prepovedano. Saj niste novinec. Koliko časa sedite?"

"Osem mesecev."

"Osem mesecev. No, v tem času bi se bili že morali seznaniti s hišnim redom. Ali imate na vratih svoje celice hišni red?"

"Imam."

"In kaj pravi taaaam?" je zategnil in samo za spoznanje dvignil obrvi, pogledal me še zmerom ni.

"Pravi: Paragraf 7. Prepovedano je stati pri oknu kakor tudi spenjati se po okenskih križih. Kdor se pregreši bo kaznovan po paragrafu 46 ..."

"Psssst," je zašepetal ravnatelj in dvignil roko. "Koga ste klicali? S kom ste govorili?" "Saj vendar veste, da sedite zaradi političnih grozodejstev in da moramo zaradi tega z vami strože ravnati. Predvsem ne smete najti zveze z drugimi kaznjenci."

"To vem," sem dejal.

"Povejte vendar ..." in končal vprašanja. Glava se je zganila na vratu, ozrl se je po pisarni, naglo je vstal, sklenil roke na prsih in žalostno zmajal z glavo. Prijel je zvonec in pozvonil. Vstopil je načelnik oddelka in obstal za vrati. Rav-

natelj je zapil vanj svoje oči, potem je z njimi obšel sobo in se spet vrnil k načelniku, zmajal z glavo, dvignil roke in tleskal z ustnicami. Načelnik je prav tako gledal po sobi in čakal. Črni zalisci so kar štrleli od samega strahu. Vse to je trajalo minuto. Potem pa se je ravnatelj prijel za rob pisalne mize, se globoko nagnil naprej in vzkliknil z obupanimi tresočim se glasom:

"Človek božji, kje pa so na- geljni? Ali vam mar nisem zapovedal, da mora biti v vsaki pisarni šopek rdečih nageljnov? Koliko časa ste tukaj? Ste dobili mojo okrožnico? In kaj pravi taaaam ..." je spet zategnil.

"Tako, gospod ravnatelj, takoj," se je zganil načelnik in izginil. Njegovi podkovani čevlji so tako neusmiljeno škripali po hodniku, da si je ravnatelj zamašil ušesa in zavpilil: "Tolovaj!"

V nekaj minutah se je na-

V Euclidu od Babbitt Rd.
ZIDANA HIŠA—6 velikih sob, ena spalnica in "tile" kopalnica spodaj; 2 spalnici in shramba zgoraj. Mnogo dodatnih posebnosti. Garaža za 2 avta. Cena prava. Imamo tudi par hiš za 2 družini od E. 140 St., izpod \$12,000.
POKLIČITE KADARKOLI EV 8754
Mrs. Peterca — Eastland Realty

čelnik vrnil in postavil na mizo šopek rdečih nageljnov. "Ali so ti najbolj živi in največji?" je obupno vprašal ravnatelj, ki je s svojimi vodenimi očmi pogledal cvetje. "Največji in najbolj živi," je negotovo pritrdil načelnik. "Lažeš!" je zavpil ravnatelj.

Načelnik si je potipal zabuhlo lice, kakor bi prejel klofuto.

Ravnatelj je segel v žep svojega belega telovnika, izvlekel malo vijoličasto steklenico, jo počasi odmašil in poskropil po nageljni. Po sobi je zaplaval omanen starijav vonj. Potem je ravnatelj glasno potegnil sapo v nos, sedel in se spet zatonil v poročilo. Po kratkem molku je razvlečenim glasom dejal.

"Nemara ste se pogovarjali z gosnico?"

Dajte vaše hiše prebarvati zunaj ali znotraj.

Izvršimo prvovrstno delo po zmernih cenah
CESAN PAINTING & DECORATING
1075 EAST 61st STREET.
August Cesan, EN 2268
John Cesan, EN 6968

Čutil sem, da so se mu oči zostrile. V kotu ozkih starčevskih ustnic se je zarisal komaj opazen zbadljiv smehljaj. "Da, gosenico sem gledal. Listje žre. Življenje žre življenje. In človek je —"

"Psssst," je dvignil roko. "Za filozofijo ste še premladi. In da bi drugim nauke delili tudi. In —"

Takrat je dvignil glavo in me pogledal. Izraz na njegovem obrazu se je spremenil. V neki zadregi je zajecjal z zoprnim posladkanim glasom: "Ee-ee, stopite tja."

Stopil sem korak od mize.

(Dalje prihodnjic)

Trgovski prostor v najem

V najem se odda trgovski prostor, jako pripraven za pekarijo ali drugo trgovino. Nizka najemnina. Pokličite

GL 1101

Zavarovalnina
proti ognju in nevihti in avtomobilskimi nezgodami
ZA ZANESLJIVO POSTREŽBO SE PRIPOROČA
DANIEL STAKICH
AGENTURA
15813 WATERLOO RD.
KE 1934

Mi dajemo in izmenjavamo Eagle znamke

The May Co's Basement

Izdelovalčev surplus
regularnih 7.98

pisanih prešitih
posteljnih
odej
5.98

Zgodnjo ameriški vzorci
na obeh straneh
Mere 80x84

Te lepe mnogobarvne odeje zgle- dajo kot pristno ročno delo ... njih atraktivni vzorci "Kentucky Rose" (kot vidite na sliki) in "Calico Rose" na obratni strani, se dobe v štirih barvah. Napolnjene so z čistim bombažem, gosto šivano za dodatno trpežnost.

Poštna in telefonska naročila sprejeta—pokličite CHerry 3000
Basement oddelek z posteljino

Otroški znanega Kayser izdelka "Socklets"

Bombažni anklets

Z obrnjenim robom, nogavice iz finega bombaža. Pisane in enobarvne v novih spomladanskih vzorcih. Mere 5 do 8½ v pisanih barvah. Mere 4 do 6½ v navadnih barvah.

4 za \$1

29c par

Otroške gosto pletene
Pastelne bombažne hlače

Fine kakovosti pletene hlače z elastiko ob pasu. Vse dobro narejene, udobne in trpežne. Roza, modre ali rumene barve. Mere 2 do 12.

4 za \$1

29c vsake

EUCLID POULTRY

549 EAST 185 ST., KE 8187 Jerry Petkovšek, lastnik
Vsaokvrsna perutnina in sveža, prvovrstna jajca. Sprejemamo naročila za perutnino za svatbe, bankete in veselice, itd. NEKAJ POSEBNEGA: Prodajamo kokoši tudi zrezano na kose ter si lahko nabavite samo one kose, ki vam najbolj ugajajo.

VABILO NA SRNJAKOVO VEČERJO

v SOBOTO, 18. FEBRUARJA
v SHORE TAVERN, 1273 East 55th Street
Prijazno se priporočamo rojakom in prijateljem na poset. Večerja bo okusno pripravljena in zabava bo prvovrstna.
Se priporoča
FRANK GODIČ, lastnik

CLEVELAND

JE SLOVENSKA METROPOLA V AMERIKI

V Clevelandu so naseljeni Slovenci, oziroma Jugoslavlani iz vseh delov Slovenije in sploh Jugoslavije. V Clevelandu izhaja slovenski list

ENAKOPRAVNOST

ki prinaša dnevno zanimive novice iz vseh delov sveta.

Enakopravnost

6231 St. Clair Ave. Cleveland 3, Ohio